

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Een beloftevolle digitale toekomst? Over de Europese Datastrategie en (neven)effecten

Kindt, E.J.

Citation

Kindt, E. J. (2025). Een beloftevolle digitale toekomst?: Over de Europese Datastrategie en (neven)effecten. *Privacy & Informatie*, 2025(6), 243. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4308874>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4308874>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Een beloftevolle digitale toekomst? Over de Europese Datastrategie en (neven)effecten

43

Enkele jaren geleden stippelde de Europese Unie een ambitieus plan uit om data vrij te laten stromen ten voordele van een data-gedreven samenleving en innovatie, voor overheden, bedrijven en onderzoek. Sindsdien was de vloed aan nieuwe regelgeving voor een digitale Unie niet te stuiten. In mei 2025 werd nog een politieke consultatie uitgezet voor het nieuw EU-datastrategieplan 2024-29.

Deze datastrategieën zullen ongetwijfeld nuttig zijn, denk maar aan de sportieve EU-burger die zijn laatste individuele loopprestaties gemeten door smartwatch X wil overzetten naar een nieuwe smartwatch Y. Een recente persoonlijke ervaring bij de zoektocht naar een betaalbare en geschikte studentenkamer op de Nederlandse huurmarkt leert dat er mogelijk ook wel vervelende neveneffecten dreigen. Zo startten we in maart jongstleden met een lijst van meer dan vijftien websites en de raad van derden de zoektocht 'vroeg, en dus meteen te beginnen'. Na vijf maanden tevergeefs zoeken, begon het te dagen dat mogelijk één en ander aan de hand is.

Vooreerst zijn meerdere platformen die kamers en woningen op de (huur- en koop)markt aanbieden vaak slechts *aggregators*, die de informatie van andere websites via allerhande *scraping* technieken halen. Hierbij zijn ook buitenlandse organisaties, weliswaar met .nl-adres, actief. Op veel van die sites zijn zogenaamd talrijke kamers beschikbaar, maar is die informatie vaak verouderd. Bezoekers krijgen ook vaak maar fragmentarische informatie te zien en bijvoorbeeld geen contactgegevens van makelaars of private aanbieders. Als bezoekers willen reageren, moeten ze dan weer andere platformen raadplegen die hun informatie slechts ontsluiten via dure abonnementen. Het gebruik van al deze websites wordt aangemoedigd bij de zoekende, stilaan hopeloze kandidaat-huurders via geautomatiseerde berichten die dagelijks allerhande nieuwe advertenties in de mailbox proppen. Zo is de kandidaat-huurder (of koper) overgeleverd aan meerdere betalende platformmaandabonnementen voor meer informatie over het aanbod. Soms was er – na verplichte registratie – weliswaar een korte goedkope 'kennismakingperiode' van enkele dagen, waarop automatisch een duur betalend abonnement volgde tenzij je eraan dacht het op te zeggen.

Op alle geraadpleegde websites waren bij zowel professionele als privé-aanbieders ook geen telefoonnummers te vinden. Zo wordt alle informatie gemonopoliseerd op de platformen. Op het invullen van contactformulieren of het versturen van e-aanvragen (tot contact, bezichtiging, ...), kwam verder meestal geen antwoord of werd hoogstens door een AI-chatbot een (nietzeggende) reactie gestuurd. Als dan al eens een bezichtiging werd geor-

ganiseerd, was dit niet op een *first come, first serve*-basis, maar pas weken later, en nadat tientallen wanhopige kandidaten zich hadden aangemeld. Zodoende komt iedereen ook op alle wachtlijsten waardoor de vraag totaal vertekend wordt. Zoals gezegd was de informatie op zeer veel websites ook verouderd of onjuist of misleidend, bijvoorbeeld wat de beschikbaarheid en de prijzen betreft.

Ten einde raad, zijn we eind juli nog ter plaatse gaan kijken om (op straat) geafficheerde kamers te gaan opnemen, maar... er was niets te bespeuren, niks huur aanbod door middel van affiches (in de reële wereld), door geen enkele makelaar of eigenaar, enkele weken voor de start van het nieuwe academiejaar. Is dit een nieuwe afgesproken makelaarsstrategie? Data op platformen zijn immers veel waard en te koop of toch minstens veel beter verhandelbaar dan (onhandige) 'te huur'-affiches op straat. Platformadvertenties en websitedata van het aantal clicks op 'te koop en te huur' laten ook de vraag in kaart brengen, gemiddelden berekenen, trends voorspellen, enzovoort. *Monetisation of data* is misschien goed voor de economie, maar er lijken kwalijke neveneffecten in de maak. Zo is de monopolisering van huurinformatie door platformen, de fragmentering van de informatie, het optrekken van bijkomende *pay walls* voor verhuur- of verkoopinformatie waarvoor de eigenaar allicht reeds betaalde, gedateerde (en oude) informatie, enzovoort, niet gewenst. Prijzen gaan mogelijk ook omhoog door het creëren van onbeschikbare advertenties, onbereikbare aanbieder en door de wachtlijsten. Daarbij komt voor de burger ook nog veel tijdsverlies bij het zoeken en de moreel neerdrukkende uitzichtloosheid.

Deze en andere vervelende en vaak nadelige neveneffecten van de data-economie voor burgers dienen in kaart gebracht te worden en bestreden. Er is meer aan de hand dan een krapte op de huurmarkt. Fragmentatie van informatie laat toe dat meerdere bedrijven een graantje meepikken, maar dit is vanuit het standpunt van de burger vaak inefficiënt, duur en hoogst vervelend. Toezichthoudende autoriteiten dienen ook op te treden.

In België besliste de ministerraad onlangs dat overheidsdiensten alvast de mogelijkheid moeten behouden van minstens één niet-digitaal communicatiekanaal zonder meerkost voor burgers (zie (Belgische) Ministerraad, 17 oktober 2025, *Voorontwerp van wet (...inzake toegankelijkheid van de websites en mobiele applicaties van overheidsinstanties (...)*). Vooral bij een toenemende dreiging van cyberaanvallen, waardoor data voor korte of lange tijd onbeschikbaar zijn, blijft dit essentieel en is dit een wijze maatregel. Digitalisatie is de toekomst, maar de toekomst is niet enkel digitaal.

E.J. Kindt, lid van de redactieraad P&I